

Yttrande från Europeiska ekonomiska och sociala kommittén om Offentlig upphandling som ett verktyg för att skapa värde och värdighet i arbetet med lokalvårdstjänster

(yttrande på eget initiativ)

(2020/C 429/05)

Föredragande: **Diego DUTTO**

Medföredragande: **Nicola KONSTANTINOU**

Beslut av EESK:s plenarförsamling	20.2.2020
Rättslig grund	Artikel 32.2 i arbetsordningen Yttrande på eget initiativ
Ansvarigt organ	Rådgivande utskottet för industriell omvandling (CCMI)
Antagande av CCMI	2.9.2020
Antagande vid plenarsessionen	18.9.2020
Plenarsession nr	554
Resultat av omröstningen (för/emot/nedlagda röster)	192/7/18

1. Slutsatser och rekommendationer

1.1 Europeiska kommissionen, Europaparlamentet och medlemsstaterna måste ta fram nödvändiga stödinstrument för att främja användningen av strategisk offentlig upphandling och därmed en systematisk användning av hållbara, tydliga, ambitiösa och verkställbara strategiska kriterier i syfte att säkerställa högre sociala normer och kvalitetsnormer vid offentlig upphandling.

1.2 För att säkerställa att tonvikten läggs på städtjänsternas kvalitet och inte på priset måste öppenhetsprincipen respekteras av såväl kund som uppdragstagare. Kontraktsspecifikationer måste definieras och specificeras, inbegripet frekvens, tidsåtgång, arbetsmiljö och kostnader för städningen⁽¹⁾. Att tillämpningen av dessa kriterier bedöms under hela avtalsperioden är avgörande för att kvaliteten på de städtjänster som tillhandahålls ska kunna utvärderas.

1.3 Arbetsmarknadens parter bör delta i utbildningen och professionaliseringen av offentliga upphandlare i enlighet med kommissionens rekommendation av den 3 oktober 2017⁽²⁾.

1.4 Kommissionen och medlemsstaterna bör ta initiativ till att bekämpa odeklarerat arbete och ytterligare förbättra anställningsvillkoren inom städbranschen. Stärkt reglering och starkare mekanismer för kontroll av efterlevnaden, såsom lönekriterier och sektorsvisa kollektiva förhandlingar, kan bidra till rättvis konkurrens, högre sociala normer och sysselsättning av god kvalitet.

1.5 EESK uppmanar kommissionen, Europaparlamentet, medlemsstaterna och de regionala och lokala myndigheterna att i samband med all offentlig upphandling se till att städningen utförs dagtid när så är möjligt.

1.6 Rättvis konkurrens kan säkerställas genom att man lägger tonvikt vid kvalitetsaspekter och respekterar EU-domstolens rättspraxis och nationella bestämmelser angående möjligheten att låta respekten för kollektivavtal bli ett villkor för tilldelning av offentliga kontrakt. Medlemsstaterna bör tillsammans med arbetsmarknadens parter och i enlighet med nationell praxis främja kollektivavtalens täckning inom den nationella städbranschen på sektorsnivå och se till att dessa avtal följs.

⁽¹⁾ <http://www.europecleaningjournal.com/magazine/articles/latest-news/managing-quality-in-german-contract-cleaning>.

⁽²⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017H1805&from=SV>. Kommissionens rekommendation (EU) 2017/1805 (EUT L 259, 7.10.2017, s. 28).

1.7 Sektorns arbetskraft utgörs främst av kvinnor och tredjelandsmedborgare. De kan därför komma att påverkas mer direkt av offentliga förvaltningars upphandlingsmetoder. EESK anser därför att det utöver kollektivavtal bör tas fram ytterligare skyddsåtgärder för att upprätthålla principerna om icke-diskriminering och likabehandling av arbetstagare. EESK föreslår att man inför ytterligare punkter i tilldelningskriterierna för upphandlingar som belönar olika former av integrerande åtgärder såsom riktade utbildningskurser, familjestöd, t.ex. hjälp med att ta hand om barn efter skoldagens slut, och andra former av välfärdsåtgärder med socialt innehåll från företagets sida.

1.8 EESK rekommenderar att man i samband med översynen av EU:s upphandlingsdirektiv från 2014 bryter ut kostnaderna för obligatorisk säkerhet och utbildning och redovisar dem vid sidan av den konkurrensbaserade prissättningen som en självständig och verifierbar faktor i specifieringen av de kostnader som ingår i anbudet.

1.9 EESK rekommenderar att hållbarhetsvillkor, arbetstagarrättigheter och allmänt tillämpliga kollektivavtal respekteras (genom att den upphandlande myndigheten, huvudentreprenören och de ansvariga underleverantörerna var och en hålls ansvarig inför sin direkta avtalspartner) genom hela underleverantörskedjan och under kontraktens hela löptid.

1.10 EESK uppmanar medlemsstaterna att, om de inte redan gör det, ägna särskild uppmärksamhet åt och på ett ändamålsenligt sätt kontrollera efterlevnaden av alla lagstadgade och avtalsmässiga skyldigheter och arbetsmiljönormer i fråga om sociala samt miljö- och hållbarhetsmässiga aspekter under genomförandefasen för offentliga upphandlingar inom städbranschen.

1.11 Angående de skyldigheter som åligger medlemsstaterna, de upphandlande myndigheterna och kommissionen, och som fastställs i artiklarna 83–85 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2014/24/EU⁽³⁾, uppmanar EESK samtliga dessa offentliga organ att utan ytterligare dröjsmål tillhandahålla uppgifterna i fråga och särskilt se till att tilldelningskriterierna och deras relativa viktning för städkontrakt anges. Kommissionen uppmanas att ge ekonomiskt stöd till de uppföljningsprojekt som arbetsmarknadens parter inom sektorn driver samt till forskning om offentlig upphandling av lokalvårdstjänster.

1.12 Kommissionen bör stärka arbetsmarknadsparternas rättsliga struktur och förhandlingskapacitet på nationell nivå, bland annat genom att anslå medel till kapacitetsuppyggnad, särskilt i länder i sydöstra, centrala och östra Europa⁽⁴⁾.

1.13 I samband med översynen av EU-direktiven om offentlig upphandling från 2014 rekommenderar EESK att man i direktiven bör **uppmana eller kräva** att medlemsstaterna i fråga om arbetsintensiva tjänster såsom städtjänster ska åläggas att inte använda lägsta pris-kriteriet vid tilldelning av kontrakt, att de ska fastställa ett tak på 30 % för poängsättningen av priset jämfört med de poäng som tillmäts kvaliteten, samt att de genom särskilda sociala klausuler ska säkerställa stabila anställningsvillkor för personal som anställs inom ramen för kontraktet, dock i enlighet med "TUPE"-direktivet (2001/23/EG⁽⁵⁾) och tolkningen i EU:s rättspraxis, företagets arbetsregler samt i överensstämmelse med kollektivavtal.

1.14 EESK uppmanar de upphandlande myndigheterna att använda sina egna kostnadsberäkningar för städtjänster genom att konsultera specialiserade sektorsverktyg såsom handboken "Att välja bästa värde" och nationella exempel för att på lämpligt sätt bedöma sektorns marknad och att avsätta en del av dessa tjänster för reserverade kontrakt i enlighet med artikel 20 i direktiv 2014/24/EU, så som det införlivats av medlemsstaterna i deras egen lagstiftning om offentlig upphandling.

1.15 Kommissionen bör uppmantra medlemsstaterna att inleda en ackrediteringsprocess eller införa ett kvalifikations-system för entreprenörer som önskar komma i fråga för kontrakt om offentliga städtjänster. Denna process bör övervakas av en utvärderingskommitté bestående av ett antal olika intressenter, däribland fackföreningar och en branschföreträdare.

1.16 Eftersom covid-19 fortfarande utgör en risk är det nödvändigt att arbetstagare och allmänheten skyddas mot risken att smittas av covid-19 eller andra liknande sjukdomar. EESK rekommenderar kommissionen och medlemsstaterna att utarbeta bindande protokoll om hälsa och säkerhet på arbetsplatsen med hjälp av arbetsmarknadens parter.

1.17 EESK uppmanar vidare medlemsstaterna att vidta åtgärder och föra diskussioner med arbetsmarknadens parter om praktiska tillfälliga lösningar för en snabb återgång till rättvisa och kvalitetsinriktade upphandlingsmetoder.

⁽³⁾ EUT L 94, 28.3.2014, s. 65.

⁽⁴⁾ <https://www.eurofound.europa.eu/publications/report/2019/representativeness-of-the-european-social-partner-organisations-industrial-cleaning-sector#tab-01>

⁽⁵⁾ Rådets direktiv 2001/23/EG (EGT L 82, 22.3.2001, s. 16).

1.18 Mot bakgrund av covid-19-krisen rekommenderar EESK medlemsstaterna att främja utbildning och professionalisering av städpersonal. Ekonomiska resurser bör ställas till förfogande så att offentliga myndigheter och företag som söker offentliga kontrakt kan investera i utbildning och kompetens. Anställda som arbetar med städ- och hygientjänster bör uppmuntras att skaffa sig yrkeskvalifikationer, vilket skapar förutsättningar för bättre arbetstillfällen för utsatta personer.

1.19 EESK förespråkar att EU-institutionerna, medlemsstaterna och de lokala och regionala myndigheterna antar en övergripande strategi för upphandling av städtjänster. En sådan strategi går inte ut på att ställa miljö- och arbetsvillkor mot varandra, utan på att främja social sammanhållning, arbetsrättsliga normer, jämställdhet och de miljömål som föreslås i kommissionens gröna giv.

2. Allmänna kommentarer

2.1 Huvudsyftet med detta yttrande är att lägga fram rekommendationer för användningen av offentlig upphandling med målet att främja sysselsättning av god kvalitet och värdighet i arbetet inom lokalvårdstjänstesektorn.

2.2 Många av dessa rekommendationer är generella och kan tillämpas inom alla sektorer av ekonomin. Detta gäller särskilt arbetsintensiva tjänstesektorer som privata säkerhetstjänster och restaurangbranschen.

3. Bakgrund och sammanhang

3.1 Varje år lägger mer än 250 000 offentliga myndigheter i EU ca 14 % av BNP (ca 2 biljoner euro per år) på att köpa in tjänster, byggtreprenader och varor⁽⁶⁾. Städtjänster och liknande utgör huvuddelen av den offentliga upphandlingen. Under 2017 upphandlades tjänster till ett värde av 250 miljarder euro⁽⁷⁾.

3.2 Offentlig upphandling kan stödja investeringar i den reala ekonomin, säkerställa och skapa arbetstillfällen av god kvalitet och främja inkludering och bättre villkor för personer med funktionsnedsättning eller missgynnade personer samt migrerande arbetstagare⁽⁸⁾. Den kan också stimulera efterfrågan på innovativa produkter, understödja industripolitiska mål och främja övergången till en resurs- och energieffektiv cirkulär ekonomi⁽⁹⁾.

3.3 Med hänvisning till EU:s upphandlingsdirektiv 2014/24/EU bör kriterierna för "det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet" omfatta samtliga de strategiska kriterier som togs upp i punkt 3.2 ovan. Eftersom reglerna fortfarande är vaga är det fortfarande så att de flesta offentliga kontrakt fortsätter att tilldelas den anbudsgivare som erbjuder lägst pris, ibland till och med till ett onormalt lågt anbud⁽¹⁰⁾.

3.4 Direktiven om offentlig upphandling utnyttjas inte till sin fulla potential och tillämpningen varierar mellan medlemsstaterna. Följaktligen måste en offentlig myndighet besluta om sina prioriteringar⁽¹¹⁾.

3.5 Detta är i första hand en politisk och i andra hand en teknisk fråga. Beslutet om vilka tjänster som ska upphandlas och vilka tilldelningskriterier som ska tillämpas och med vilken relativ viktning sker inom ramen för det politiska beslutsfattandet. Sådana beslut fastlägger ramen och de grundläggande parametrarna för tilldelningsförfarandet. Om hänsyn inte tas till arbetstagarnas rättigheter och till miljömässiga och sociala rättigheter skapas ojämlika konkurrensvillkor.

4. Covid-19-krisen, städbranschen och offentlig upphandling

4.1 Covid-19-pandemin har tydliggjort det fundamentala värdet av lokalvårdarnas arbete som en gemensam kollektiv nytthet. De företag som kontrakteras måste uppfylla krav i fråga om kvalifikationer, effektivitet och specialisering. I sitt gemensamma uttalande av den 22 april 2020 framhåller arbetsmarknadens parter inom den europeiska städbranschen, EFCI och UNI Europa, den avgörande roll som städbranschen och dess anställda spelar när det gäller att förhindra spridningen av viruset⁽¹²⁾.

⁽⁶⁾ https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement_sv.

⁽⁷⁾ [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/631048/IPOL_STU\(2018\)631048_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2018/631048/IPOL_STU(2018)631048_EN.pdf), s. 14.

⁽⁸⁾ https://ec.europa.eu/info/policies/public-procurement/support-tools-public-buyers/social-procurement_sv.

⁽⁹⁾ Kommission tillhandahåller en rad stödverktyg för offentliga inköpare, inte bara angående socialt ansvarsfull upphandling, och samtliga dessa aspekter bör beaktas: https://ec.europa.eu/info/policies/public-procurement/support-tools-public-buyers_sv.

⁽¹⁰⁾ Detta behandlas i artikel 69 i 2014 års EU-direktiv om offentlig upphandling.

⁽¹¹⁾ Jeremy Prassl, *The Future of EU Labour Law*.

⁽¹²⁾ Gemensamt uttalande om covid-19:s inverkan på lokalvårdssektorn och de åtgärder som krävs för att skydda den, <https://www.uni-europa.org/2020/04/22/joint-statement-on-the-covid-19-impact-to-the-industrial-cleaning-and-facility-services-sector-and-the-necessary-measures-to-protect-it/>.

4.2 År 2018 fanns det 4,11 miljoner lokalvårdare i EU som arbetade i 283 506 företag. Den ekonomiska omsättningen har stadigt ökat sedan mitten av 2010-talet. Samtidigt uppgick omsättningen per företag 2017 till 393 000 euro. Enligt EFCI uppgick den genomsnittliga omsättningen per anställd till nästan 30 000 euro. Omsättningen per anställd uppgår till 27 400 euro och arbetstagarna har en årlig genomsnittlig lön på 12 200 euro. En stor del av den europeiska städbranschens arbetsstyrka arbetar deltid. Inom en arbetsintensiv sektor som denna överstiger företagens marginaler dessutom inte heller 3 %. Extra kostnader har uppstått för de kontraktsslutande företagen till följd av covid-19-pandemin på grund av behovet att skydda både kundernas och de anställdas intressen. Andelen deltidsanställda, kvinnor och invandrade arbetstagare är särskild hög. Andelen kvinnor bland de anställda är alltid över 50 % (utom i Danmark), med toppar på över 80 % i Litauen, Luxemburg, Portugal och Storbritannien⁽¹³⁾. I hela EU är 30 % av lokalvårdarna invandrare (60 % i Belgien).

4.3 Trösklarna för tillträde till marknaden för lokalvårdstjänster är låga eller obefintliga. Städtjänster är arbetsintensiva; nästan 80 % av företagets intäkter går till att täcka arbetskostnaderna och marginalerna för städföretagen är mycket snäva. När kunderna, såväl offentliga som privata, ska fatta beslut om upphandling av städtjänster pressas priserna, vilket underminerar sociala standarder och städarbetets värdighet.

4.4 Under och efter covid-19-krisen kan värde garanteras och höga standarder för sysselsättning av god kvalitet uppnås i arbetet med lokalvårdstjänster endast om arbetstagarna är tillräckligt kvalificerade och har rätt teknisk utrustning och om arbetsgivarnas och arbetstagarnas rättigheter och skyldigheter är klart definierade. Detta skulle kunna innebära att offentliga myndigheter måste betala ett högre pris för städtjänster. På grund av att verksamheten avbröts under covid-19-krisen ställdes många leverantörer av företagstjänster inför allvarliga kassaflödesproblem och tvingades hantera ökade kostnader för att vidta de hälso- och säkerhetsåtgärder som krävdes för att skydda både arbetstagare och kunder. Dessa finansiella problem förvärras av dålig kontraktspraxis från offentliga och privata upphandlare. För att hjälpa företagen att fortsätta att säkerställa sina lokalvårdares hälsa och säkerhet samt upprätthålla och höja kvaliteten på sina anställningsvillkor uppmanar EESK offentliga och privata upphandlare att snabbt återgå till effektiv offentlig upphandling, rättvis upphandlingspraxis och ökad hänsyn till kvalitetskriterier⁽¹⁴⁾. Lokalvårdare arbetar ofta under farliga och riskfyllda förhållanden, där deras hälsa kan utsättas för fara⁽¹⁵⁾. Vissa arbetstagare föredrar att arbeta deltid, men andra vill arbeta fler timmar eller heltid. Det kan dock ibland vara svårt för arbetsgivare att erbjuda heltidsanställningar. Dessutom tillhandahålls städtjänster ofta av arbetstagare som arbetar ensamman nattetid, trots arbetsmarknadsparternas åtagande om att städarbetet ska ske dagtid. Orsaken till detta är ofta en begäran från kunden. Sådana anställningsformer bidrar till att lokalvårdarnas arbete förblir osynligt⁽¹⁶⁾ och undervärderat och inte röner erkännande⁽¹⁷⁾. Tyvärr förekommer det fortfarande nolltimmesavtal i vissa medlemsstater. Offentliga myndigheter har ett ansvar i detta sammanhang, då de fortfarande förvaltar avtalet, övervakar det och bedömer kvaliteten. Målet bör vara att förbättra arbetstagarnas möjligheter att arbeta dagtid, i ett enda skift och med heltidsanställning så att deras livskvalitet förbättras.

4.5 Att använda det lägsta priset som det enda tilldelningskriteriet vid offentlig upphandling underminerar möjligheterna att tillhandahålla kvalitetstjänster och bidrar till försämrade arbetsförhållanden, lägre kvalitet på tjänsterna och "fuskjobb"⁽¹⁸⁾. Eftersom städning är en heterogen uppgift och inte lätt att kvantifiera är det svårt att bedöma kvaliteten såväl under processen som efteråt. Därför är det viktigt att basera kvaliteten på resultatet och hela livscykeln snarare än på processen.

4.6 Uttrycket "lägsta pris" har tagits bort från texten i direktiv 2014/24/EU, men tilldelning som baseras på "enbart priset" är tillåtet (artikel 67.2 sista stycket). Detta innebär att vissa upphandlande myndigheter fortsätter att tilldela kontrakt till det lägsta anbudet och ibland t.o.m. till "onormalt låga anbud". Länder som vill använda kriteriet "det ekonomiskt mest fördelaktiga anbudet" för arbetsintensiva tjänster måste gå ett steg längre genom att styra förvaltningarna mot en ändamålsenlig användning av detta kriterium genom att fastställa ett tak för prisets viktning och använda formler som inte

⁽¹³⁾ Eurofund (2019) Representativeness Study for the Industrial Cleaning Sector, s. 19: https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_ef_document/ef19012en.pdf.

⁽¹⁴⁾ http://servicealliance.eu/wp-content/uploads/2020/05/EBSA-Statement_Contracting-recommendations-during-COVID_13-5-2020.pdf

⁽¹⁵⁾ Bergfeld, Mark (2020), The Insanity of Making Sick People work, Jacobin Magazine: <https://jacobinmag.com/2020/03/coronavirus-workers-rights-health-care-cleaners-gig-economy>.

⁽¹⁶⁾ Bergfeld, Mark och Ylitalo, Jaana – Putting Europe's invisible precariat in the spotlight, Social Europe, 18 april 2019, <https://www.socialeurope.eu/europes-invisible-precariat>.

⁽¹⁷⁾ When Creativity Meets Value Creation. A Case Study on Daytime Cleaning: Volym VIII: Ergonomics and Human Factors in Manufacturing, Agriculture, Building and Construction, Sustainable Development and Mining.

⁽¹⁸⁾ Evidence from Public Administration Review, vol. 79, nr 2, s. 193–202.

ökar prisskillnaderna mellan anbud. Därför krävs särskild utbildning för att upphandlingstjänstemän ska bli mer professionella. Vid nästa översyn av direktiven bör dessutom tvingande regler införas vad gäller a) identifiering av eventuella onormalt låga anbud genom att man fastställer att en skillnad på 20 % jämfört med det näst lägsta anbudet automatiskt ska innebära en skyldighet att kontrollera anbudet, b) noggrann kontroll av huruvida anbudsgivaren har objektiva och trovärdiga skäl för sitt låga anbud och c) diskvalificering av sådana anbud om anbudsgivaren inte har presenterat några sådana skäl.

4.7 Krisen utgör således en möjlighet för städföretag och deras arbetstagare att lyfta fram städarbetets värde och fundamentala betydelse gentemot kunderna och allmänheten. Med handboken "Att välja bästa värde" ⁽¹⁹⁾, som togs fram 2017 av arbetsmarknadens parter inom städbranschen i EU, kan offentliga och privata organisationer som tilldelar kontrakt för städtjänster styras i riktning mot kontrakt som erbjuder det bästa värdet. Liknande verktyg har utvecklats av vissa arbetsmarknadsparter på nationell nivå.

4.8 Digitaliseringen skapar möjligheter och utmaningar för lågutbildade arbetstagare inom denna sektor, och arbetsmarknadens parter inom EU anser att teknik kan användas för att främja erkännandet av städarbetets värde, städtjänsternas relevans i allmänhet och skapa extra värde för upphandlare av städtjänster ⁽²⁰⁾. EFCI:s projekt SK-Clean kommer att kartlägga sektorns föränderliga behov av kompetens och bli ett verktyg för att verka för en ökad professionalisering av lokalvårdare ⁽²¹⁾.

4.9 I den nya situation som uppstått till följd av covid-19-nödläget måste behöriga myndigheter säkerställa att information sprids om hur personlig skyddsutrustning ska användas och att lämplig personlig skyddsutrustning tillhandahålls för att skydda arbetstagare och enskilda personer. Företagen behöver finansiellt stöd för att täcka de stigande extrakostnaderna för organisatoriska åtgärder, riskbedömning och analys samt distribution av personlig skyddsutrustning till sina anställda ⁽²²⁾. Samtidigt är de investeringar som görs av de företag som ingår kontrakt en grundförutsättning för att företagen ska kunna erbjuda sina kunder innovativa och mer ändamålsenliga städlösningar som bygger på kemisk och biologisk forskning.

5. Offentlig upphandling och den gröna given

5.1 Enligt den gröna given kan offentlig upphandling användas för att minska koldioxidutsläppen, men då krävs en övergripande strategi.

5.2 Städssektorn kan bidra till en grön omställning och en cirkulär ekonomi genom miljömärkning av rengöringsmedel, tvål, toalettpapper och pappershanddukar samt god sopsortering. Detta är också syftet med miljömärkningen av städtjänster ⁽²³⁾ och rengöringsmedel ⁽²⁴⁾, även om deras effektivitet i praktiken inte är uppenbar. Om användning av miljövänliga produkter och förfaranden inte accepteras av kunden skulle det kanske leda till kostnadsökningar som skulle öka trycket på alla kostnadselement. Detta skulle också kunna leda till försämrade sociala villkor, arbetsvillkor och arbetsmiljöförhållanden. Dessutom skulle allt detta också kunna leda till att möjligheterna för små och medelstora företag att delta i upphandlingsförfaranden begränsas ännu mer ⁽²⁵⁾. Därför behövs en övergripande strategi för offentlig upphandling.

5.3 Forskning tyder på att miljökriterierna är för svaga för att verkligen ge leverantörerna incitament att genomföra förändringar ⁽²⁶⁾. Privata uppdragstagare som är miljömedvetna hindras från att utnyttja sin fulla potential om upphandlande myndigheter inte vill betala merkostnaderna. Därför krävs en högre grad av professionalisering hos upphandlarna.

⁽¹⁹⁾ <http://www.cleaningbestvalue.eu/>.

⁽²⁰⁾ Se EFCI: <https://www.efci.eu/wp-content/uploads/2019/02/Digital-transition-in-cleaning-industry-in-FR.pdf> https://www.efci.eu/wp-content/uploads/2019/10/2019-10-29_Joint-statement-on-digitalisation-EFCl-UNI-Europa-29.10.2019.pdf och https://www.efci.eu/wp-content/uploads/2019/10/2019-10-29_Joint-statement-on-digitalisation-EFCl-UNI-Europa-29.10.2019.pdf.

⁽²¹⁾ SK-Clean Project.

⁽²²⁾ UNI-CoeSS uttalande: <https://www.uni-europa.org/2020/05/08/private-security-joint-declaration-ensuring-business-continuity-and-protection-of-workers-in-the-covid-19-pandemic/>.

⁽²³⁾ https://ec.europa.eu/environment/ecolabel/documents/Cleaning_Services_Factsheet_Final.pdf och <http://www.ecolabelindex.com/ecolabel/cleaning-industry-management-standard-cims>.

⁽²⁴⁾ <http://www.ecolabelindex.com/ecolabels/?st=category,cleaning>.

⁽²⁵⁾ Sofia Lundberg och Per-Olov Marklund (2016) Influence of Green Public Procurement on Bids and Prices, <https://www.nhh.no/globalassets/departments/business-and-management-science/seminars/2016-spring/120516.pdf>.

⁽²⁶⁾ Sofia Lundberg och Per-Olov Marklund (2016) Influence of Green Public Procurement on Bids and Prices, <https://www.nhh.no/globalassets/departments/business-and-management-science/seminars/2016-spring/120516.pdf>.

6. Sociala och kvalitetsmässiga hänsyn vid offentlig upphandling

6.1 I artikel 18.2 i direktiv 2014/24/EU anges det att medlemsstaterna bör "vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att ekonomiska aktörer vid fullgörande av offentliga kontrakt iakttar tillämpliga miljö-, social- och arbetsrättsliga skyldigheter som fastställts i unionsrätten, nationell rätt, kollektivavtal eller i internationella miljö-, social- och arbetsrättsliga bestämmelser som anges i bilaga X".

6.2 I kommissionens handledning "Socialt ansvarsfull upphandling" från oktober 2010 anges ett antal sociala hänsyn för upphandlande myndigheter såsom förbud mot barn- och tvångsarbete, krav på hälsa och säkerhet, krav på social trygghet och mer allmänt anständiga arbetsförhållanden⁽²⁷⁾. Det handlar således om lagstadgade skyldigheter som måste respekteras, oavsett om de nämns i klausulerna om fullgörande av kontraktet eller inte.

6.3 Enligt skäl 98 i direktiv 2014/24/EU kan villkoren för fullgörande av kontraktet även syfta till att underlätta genomförandet av åtgärder för att främja jämställdhet i arbetslivet och en balans mellan arbete och privatliv.

6.4 För att undvika att arbetskostnader används som den huvudsakliga konkurrensfaktorn bland anbudsgivarna måste alla anbudsgivare (inklusive underleverantörer) respektera lokala miniminormer, fastställda enligt lag eller bindande och allmänt tillämpliga kollektivavtal, för arbetskostnader samt standardklausuler i offentliga kontrakt. Genom bindande och allmänt tillämpliga sektorsvisa kollektivavtal kan man säkerställa att lika villkor skapas.

6.5 Även om verktyg såsom handboken "Att välja bästa värde" kan lindra fattigdom bland förvärvsarbetande och bidra till social sammanhållning i EU:s medlemsstater stärker de varken arbetsmarknadens parter på sektorsnivå eller deras förmåga att upprätta bindande sektorsvisa system för kollektiva förhandlingar. Medlemsstaterna, som har behörighet på detta område, kommer att behöva skärpa bestämmelserna om tillämpning av kollektiva förhandlingar vid offentlig upphandling.

6.6 Offentliga institutioner som förskolor, skolor, vårdhem och sjukhus har blivit varumärken och konkurrerar med andra institutioner om kunderna. I denna konkurrens betraktas renlighet och städskvalitet som en särskiljande faktor som direkt bidrar till användartillfredsställelse och konkurrenskraft.

6.7 Bristen på kvalitativa och sociala hänsyn vid offentlig upphandling har också negativa konsekvenser för arbetskraftsomsättningen, som är en förlust för alla parter – arbetsgivare, kunder och arbetstagare⁽²⁸⁾.

6.8 Främjande av utbildning och fortbildning på arbetsplatsen säkerställer en högre kvalitet och arbetstagarnas rättigheter vid offentlig upphandling. Yrkesutbildning, certifiering och ett officiellt erkännande av kvalifikationer bidrar till att stärka sektorns anseende. Om betydelsen av dessa faktorer beaktades under anbudsproceduren skulle de värdesättas högre och det skulle öppna för en bättre insikt om de kostnader de medför för företagen, något som måste avspeglas på ett lämpligt sätt i både priser och löner. Ansvaret för att utbilda arbetstagarna ligger hos städföretagen. Genom att acceptera det lägsta budet bäddar man för risken att företagen inte kommer att ha råd att investera i utbildning och säkerhet (eller i maskiner, innovation och därtill hörande utbildning) som går längre än de lagstadgade minimikraven.

Bryssel den 18 september 2020.

Luca JAHIER
Europeiska ekonomiska och sociala kommitténs
ordförande

⁽²⁷⁾ Socialt ansvarsfull upphandling, s. 47.

⁽²⁸⁾ Market Exposure and the Labour Process: The Contradictory Dynamics in Managing Subcontracted Services Work.

BILAGA

Följande ändringsförslag avsågs under debatten, men fick minst en fjärdedel av rösterna:

Punkt 1.10

Stryk punkten:

~~EESK uppmanar medlemsstaterna att ägna särskild uppmärksamhet åt och på ett ändamålsenligt sätt kontrollera efterlevnaden av alla lagstadgade och avtalsmässiga skyldigheter och arbetsmiljönormer i fråga om sociala samt miljö- och hållbarhetsmässiga aspekter när offentliga upphandlingar inom städbranschen genomförs.~~

Resultat av omröstningen:

Röster för: 61

Röster emot: 105

Nedlagda röster: 9

Punkt 2.1

Ändra enligt följande:

Huvudsyftet med detta yttrande är att lägga fram rekommendationer för användningen av offentlig upphandling med målet att främja sysselsättning av god kvalitet och värdighet i arbetet inom lokalvårdstjänstesektorn.

Resultat av omröstningen:

Röster för: 61

Röster emot: 107

Nedlagda röster: 9

Punkt 4.3

Ändra enligt följande:

Trösklarna för tillträde till marknaden för lokalvårdstjänster är låga eller obefintliga. Städtjänster är arbetsintensiva; nästan 80 % av företagens intäkter går till att täcka arbetskostnaderna och marginalerna för städföretagen är mycket snäva. När kunderna, såväl offentliga som privata, ska fatta beslut om upphandling av städtjänster pressas priserna, vilket underminerar sociala standarder och städarbetets värdighet.

Resultat av omröstningen:

Röster för: 61

Röster emot: 108

Nedlagda röster: 8
